

Per aangetekende post

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Deventer, 23 januari 2024

Onze ref.: VIA/bestuur/PA/EA

Onderwerp: reactie op wetsvoorstel “Meedelen in beslag (meerdere schulden aflossen vanuit één beslaglegging)”

Geachte minister,

De Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten (hierna: de ‘VIA’) nam kennis van het door deurwaarderskantoor Syncasso met motie van Kamerleden Kat en Ceder ingediende wetsvoorstel genaamd ‘*Wetsvoorstel Meedelen in beslag (meerdere schulden aflossen vanuit één beslaglegging)*’. Met deze brief geeft de VIA haar zienswijze op dit voorstel.

Het doel van het wetsvoorstel is het verbeteren van de positie van zowel de schuldenaren als de schuldeisers op het moment dat er een onbetaalde schuld is waarvoor al een beslag op het periodieke inkomen van de schuldenaar is gelegd. Schuldeisers krijgen het recht om, in bepaalde gevallen en omgeven met de nodige waarborgen, mee te delen in een eerder gelegd beslag zonder aan alle bestaande verplichtingen inzake de beslaglegging te hoeven voldoen. Deze schuldeisers worden hierna ‘meedelaars’ genoemd.

De VIA meent in het voorstel te lezen dat Syncasso en de Kamerleden stellen dat het huidige wettelijke systeem soms kostenverhogend / schulden verhogend kan werken. De VIA erkent dit en juicht voorstellen die dit effect kunnen tegengaan, dan ook toe. Echter, ieder wetsvoorstel moet wel passen binnen het wettelijk systeem en mag niet (onbedoeld) leiden tot een verminderde toegang tot het recht. De VIA waardeert het ingediende voorstel daarom zeker, maar meent toch dat het onderhavige voorstel niet in het belang van de schuldenaar is. Ook past het niet in het huidige systeem. Kijkend naar het voorstel stelt de VIA de vraag of deze oplossing niet meer op het pad van de

schuldhulpverlener of bewindvoerder ligt? Een uitbreiding van diens taken, past wel binnen het wettelijke systeem en kan nog meer kostenbesparend werken. Deze punten worden hierna toegelicht.

Passend binnen het wettelijke systeem

De opbrengst van een derdenbeslag wordt verdeeld op de wijze zoals omschreven in artikel 480 Rv. Deze regeling is overigens in de incassopraktijk *niet* in het belang van de schuldenaar. Echter, zolang deze regeling bestaat, zal deze ook nagekomen moeten worden. Dit betekent dat wanneer sprake is van meerdere beslagen, de beslagleggers (schuldeisers) én beslagene/schuldenaar gezamenlijk overeenstemming dienen te bereiken over de verdeling van de opbrengst. Komt deze overeenstemming er niet, dan dient een rangregelingsprocedure te volgen. De VIA begrijpt niet waarom ‘gewone’ beslagleggers aan deze regeling gebonden zouden zijn, maar meedelers niet. Dat leidt tot ongelijkheid en past niet in het wettelijke systeem.

Opwerpen drempel toegang tot de rechter

In het voorgestelde systeem is een schuldenaar ‘goedkoper’ uit (althans op het eerste gezicht) wanneer er geen verweer tegen de vordering wordt gevoerd. Alleen dan wordt de schuldenaar proceskosten en beslagkosten bespaard doordat de schuldeiser bij geen bezwaar zonder titel en zonder beslag mag meedelen. Dit betekent dat het een schuldenaar letterlijk geld gaat kosten wanneer die besluit verweer te voeren. Dit is een onnodige en onwenselijke drempel voor de toegang tot de rechter.

Bovendien blijkt uit recente ontwikkelingen op het gebied van consumentenrecht en de vroegsignalering bij huurachterstanden, dat het deskundige en onpartijdige oordeel van een rechter in het belang is van de schuldenaar. Een ogenschijnlijk legitieme vordering kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op een overeenkomst waarbij de informatieplichten zijn geschonden of waarbij een verplichte vroegsignalering niet heeft plaatsgevonden. De (kanton)rechters onderzoeken (ambtshalve) iedere vordering zorgvuldig, verstek of niet, en wijzen op genoemde gronden regelmatig vorderingen af. Uit het voorstel blijkt niet of gerechtsdeurwaarders de kwaliteiten bezitten om dezelfde zorgvuldige toets te doen. Algemeen blijkt uit deze zin dat het voorstel naar de mening van de VIA tot gevolg heeft dat de deurwaarder de rol van de rechter krijgt toebedeeld en dat is onwenselijk. Dit geldt te meer, omdat niet wordt gerept over kwaliteitseisen die waarborgen dat deurwaarders deze kennis en waardigheden kunnen verkrijgen en behouden.

Ongelijkheid tussen schuldeisers

Het voorstel heeft tevens het (onbedoelde) effect dat de eerste schuldeiser (‘gewone beslagleggers’) alle proces- en executiekosten moet maken, waarna alle andere

schuldeisers (de meedelaars) gratis mogen aanhaken. Dit levert ongelijkheid op en kan er toe leiden dat schuldeisers op elkaar gaan wachten. De VIA meent dat dit onwenselijk is.

Oplossingen

De VIA kan de strekking van het voorstel wel steunen. Namelijk dat de huidige regelgeving van cumulatieve beslagen tot hogere kosten leidt (en ook nodeloze belasting voor de derde-beslagenen) en dat het wenselijk is dat dit wordt gewijzigd. Een kostenbesparing zou redelijk eenvoudig kunnen door te bepalen dat cumulatieve beslagen kunnen worden gelegd door slechts elektronische betekening aan de coördinerend deurwaarder tegen een lager Btag tarief (hoewel dit ook ongelijkheid tussen beslagleggers oplevert; de eerste beslaglegger draagt hogere kosten). Wanneer daarnaast de regeling van artikel 480 Rv wordt gewijzigd, is er al een kostenbesparing te realiseren zonder ingrijpende wijzigingen.

Voorts adviseert de VIA om het verschil in griffierecht nogmaals te onderzoeken. Een schuldenaar die een schuld heeft bij een onderneming, betaalt via de kostenveroordeling wel degelijk het hogere griffierecht voor de rechtspersoon. De VIA adviseert te overwegen een apart lager griffierecht in te voeren voor de schuldeiser die een eenvoudige incassoprocedure voert tegen een burger/consument. Zo behoudt de schuldenaar de bescherming van de rechter, zonder dat de schulden al te erg hoeven op te lopen.

Reikwijdte

Het is de VIA niet duidelijk voor wie deze regeling zou moeten gelden. Uit de tekst en toelichting meent de VIA te kunnen concluderen dat de regeling enkel geldt voor burgers/consumenten. Deze beperking blijkt echter niet uit de tekst en de toelichting. De VIA adviseert om dit kenbaar te maken in de wettekst.

Titel vereist

Het wettelijk systeem is dat een executoriale titel slechts na betekening ten uitvoer kan worden gelegd. De achterliggende gedachte is dat de schuldenaar in de gelegenheid wordt gesteld om vrijwillig aan de titel te voldoen. Wordt beslag gelegd zonder dat de executoriale titel is betekend, dan is dat beslag nietig als een beroep wordt gedaan op de nietigheid.

Voor advocaten geldt dat zij verplicht zijn de wederpartij of, zo deze wordt bijgestaan door een advocaat, die advocaat van zijn voornemen tot het nemen van executiemaatregelen kennis te geven. Er kan dus niet zomaar als meedeler worden

aangesloten bij een eerder gelegd beslag. Dit aspect en een oplossing voor deze situatie zijn ten onrechte niet meegenomen in (de toelichting op) het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel beoogt dus te breken met het wettelijk systeem dat executoriale maatregelen worden ingeleid met een betekende executoriale titel, waar in de regel ofwel een rechterlijk oordeel (toets) ofwel akte van een notaris (wilsovereenstemming met check of de rechtsgevolgen ook gewenst zijn) aan voorafgaat.

In herhaling, de kennelijke bedoeling om vorderingen waarvoor geen executoriale titel is te laten meedelen in een beslag, acht de VIA onwenselijk. Zeker zonder expliciete instemming van de schuldenaar. Maar ook met expliciete toestemming acht de VIA het onwenselijk dat een vordering waarover nog geen rechter heeft geoordeeld, zou mogen meedelen. Het is niet aan een deurwaarder om de rechtmatigheid en de omvang van een vordering aan te nemen c.q. vast te stellen als zijnde een door de overheidsrechter vastgestelde vordering.

Artikelgewijs commentaar voorgestelde artikel 479aa Rv

Lid 1

Lid 1 rept over 'sommatie door een deurwaarder'. Volstaat een sommatie per brief of e-mail of is een sommatie per exploit bedoeld?

Sub a bepaalt dat de regeling geldt voor vorderingen tot € 5.000,-. Gesuggereerd wordt dat dit kleine vorderingen zijn. De VIA meent dat € 5.000,- voor iemand met een minimum inkomen zeker niet gering is. Bovendien geldt dit bedrag per schuldeiser, zodat het al snel een veelvoud kan betreffen. Voorts is geen enkele beperking gegeven in de aard van de schuld of schuldeiser. Dat betekent dat hypothetisch ook de Belastingdienst en de gemeente gratis kunnen meedelen, zonder beschikkingen of dwangbevelen.

In sub b is als voorwaarde gesteld dat de totale schuldenlast binnen een 'redelijke termijn' kunnen worden verhaald, zonder te kwalificeren wat een redelijke termijn is. De VIA vraagt zich af welke termijn bedoeld wordt nu een schuldenaar met een minimum inkomen een vordering van € 5.000,- niet binnen enkele jaren kan aflossen. Die schuldenaar is meer gebaat bij een WSNP, waarbij een schuldenvrij bestaan al na 18 maanden mogelijk is.

Lid 2

Hier wordt feitelijk de taak van de rechter om een vordering te beoordelen, bij de gerechtsdeurwaarder neergelegd. De VIA meent dat het beoordelen van vorderingen voorbehouden dient te blijven aan de overheidsrechter.

In lid 7 staat dat de schuldenaar tegen het meedelen in kort geding kan opkomen (waarover hierna meer). Wat ontbreekt is een regeling voor de situatie dat de deurwaarder weigert de vordering op te nemen. Bijvoorbeeld een bezwaarregeling. Of wordt de schuldeiser in dat geval geacht zich tot de overheidsrechter (al dan niet in kort geding) te wenden? Of dient de deurwaarder een deurwaardersrenvooi ex. artikel 438 lid 5 Rv te starten? En tussen welke partijen speelt dat geding dan? Wie draagt de kosten?

Bovendien is hierin niet opgenomen wat de beoordeling voor gevolgen heeft. Denk aan de situatie dat de deurwaarder twijfels heeft over de vordering, maar de vordering door de burgerlijke rechter toch wordt toegewezen. Of omgekeerd, dat een deurwaarder een vordering als rechtmatig beoordeelt, maar de rechter de vordering toch afwijst. Wat betekent de onjuiste beslissing/beoordeling van de deurwaarder voor die deurwaarder. Is hij dan aansprakelijk en/of tuchtrechtelijk laakbaar?

Lid 5 en 6

De schuldeiser wordt uiterlijk de vierde werkdag opgenomen in de verdeling, met terugwerkende kracht. In lid 6 is daaraan toegevoegd *'tenzij de rechter in kort geding anders heeft bepaald'*. Dit betekent allereerst dat de bodem executierechter wordt uitgesloten. Dit lijkt de VIA onwenselijk en niet passend in het wettelijk systeem. Bovendien is met deze regeling geen voorziening getroffen voor de duur van het kort geding. Is de deurwaarder dan regulier gehouden afdrachten aan de schuldeisers te doen, of moet hij deze gelden onder zich houden? Deze onduidelijkheid leidt tot rechtsonzekerheid.

Lid 7

De VIA meent dat het uiterst onwenselijk is een zogenoemd piepsysteem op te nemen. De schuldenaar die niet weet of vergeet te protesteren tegen het opnemen van de schuldeiser in de verdeling, moet nu zelf procederen (kosten maken) om die schuldeiser (die niet eens een executoriale titel heeft) uit de verdeling te halen. Dit piepsysteem is ook strijdig met het argument dat bepaalde groepen te passief zijn en niet financiële zelfredzaamheid zijn. De VIA meent dat het omgekeerde systeem beter is. Wanneer de schuldenaar alsnog protesteert, valt de schuldeiser onmiddellijk uit de verdeling en dient de schuldeiser alsnog de reguliere incassoprocedure te vervolgen.

De VIA meent bovendien dat het uitgangspunt dient te zijn dat de schuldeiser bij protest onmiddellijk de ontvangen inhoudingen terugstort aan de deurwaarder op diens kwaliteitsrekening totdat de rechter heeft beslist over de vordering. Hier zal ook een sanctie aan verbonden moeten worden. Er zal daarbij bepaald moeten worden hoe de ontvangen bedragen uit de inhouding (die dan weer op de kwaliteitsrekening van de deurwaarder staat) moet worden beschouwd. Denkbaar is dat de betaling alsdan voorlopig wordt beschouwd als zijnde onverschuldigd betaald.

Het artikel kent ook geen termijn voor het starten van het kort geding, noch over de eventuele terugwerkende kracht. Ook is niet duidelijk of een rechtsmiddel kan worden ingesteld.

Overigens meent de VIA dat een procedure die leidt tot meer betekeningen dan in een reguliere incassoprocedure (in deze zou betekend moeten worden aan zowel de schuldeiser, als de coördinerend deurwaarder, als ook de deurwaarder), drempelverhogend en niet passend in het wettelijk systeem. Ook doet dit het doel van het wetsvoorstel (deels) teniet, namelijk vermindering van kosten voor de schuldenaar.

Lid 8

Met deze bepaling wordt het een schuldeiser verboden de gewone wettelijke wijze te volgen. Het wordt de schuldeiser verboden regulier beslag te leggen. Dat oogt al strijdig met de wet, echter, stel dat de beslaglegger niet weet dat er al een ouder beslag is. Hoe moet de bepaling dan worden gelezen? Wordt het beslag dan geacht nietig te zijn (waarvoor alsdan een nietigheidssanctie in de wet hoort te worden opgenomen), vernietigbaarheid, of omzetting naar een verzoek. En per wanneer?

Lid 9

De VIA neemt aan dat de in dit lid genoemde wetsartikelen verwijzen naar wetsartikelen uit het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Dit blijkt niet uit de huidige tekst.

Ontbrekende leden

De regeling kent géén voorziening voor de schuldeisers zelf. Stel dat een garagehouder de eerste beslaglegger is, en tien familieleden van de schuldenaar een vordering indienen voor gestelde geldleningen. In de voorgestelde regeling heeft de garagehouder geen rechten. Aan hem is geen recht toegekend om te protesteren tegen meedelende vorderingen. Ook dit past naar de mening van de VIA niet in het wettelijk systeem.

Resumerend waardeert de VIA het voorstel, maar meent zij dat deze niet wenselijk is omdat het niet past in het wettelijk systeem en tevens niet in het belang is van de schuldenaar en overigens ook betrokken partijen. De VIA hoopt dat het voorstel de wetgever inspireert om naar de bestaande regelgeving te kijken en te onderzoeken welke wijzigingen wel in het belang van de schuldenaar kunnen worden doorgevoerd.

Het bestuur van de Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten is vanzelfsprekend graag bereid om nader met elkaar van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de Vereniging van Incasso- en Procesadvocaten,

mr. P.J. (Paul) Arentshorst